

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ЗА ДИЦИПЛІНАМИ
КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИХ МОВ

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт за дисциплінами кафедри теорії та практики романо-германських мов

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри теорії та практики романо-германських мов

Протокол № 1 від 28.08.2019 р.

Завідувач кафедри

В.М. Солощенко, к.п.н., доцент

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ЯК НАВЧАЛЬНО- НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ	4
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ РОБОТИ.	9
ВІДБІР ТА ОПРАЦЮВАННЯ ЛІТЕРАТУРИ.	9
МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ	13
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ.....	26
ХАРАКТЕРНІ ПОМИЛКИ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ:	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ.....	30

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ЯК НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ

Курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується на 4 курсі з дисциплін філологічного спрямування. Виконання курсової роботи має за мету дати студентам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, теми навчальної дисципліни.

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у закладах вищої освіти України курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Студенти у курсових роботах використовують елементи наукових досліджень у формі наукового пошуку, готують огляд літератури і розробляють пропозиції, що містять елементи новизни з теми роботи; узагальнюють практичний досвід. Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення. Тематику курсових робіт пропонуються студентам відповідно до наукової тематики кафедри теорії та практики романо-германських мов, з урахуванням наукових зацікавлень студентів. Назва теми курсової роботи повинна бути короткою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету і відповідати змісту роботи.

Курсова робота з філології повинна:

- мати новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і технологій;
- мати спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;

- стимулювати у студентів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- вимагати опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури (джерел інформації);
- передбачати вибір оптимальних рішень на основі застосування новітніх інформаційних технологій;
- узгоджуватися з планами наукових досліджень керівника;
- узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі уміння студента.

Курсова робота – це одна з форм самостійної навчально-дослідної роботи, що виконується відповідно до обраної студентом і затвердженої кафедрою теми з певного курсу або окремих його розділів. Курсова робота може виконуватися як окрема самостійна робота, а може бути складовою подальшого магістерського дослідження. У такому разі її тема може бути тісно пов'язана з визначеною проблематикою магістерської роботи.

Курсова робота виконується з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки і має навчально-дослідницький характер. Залежно від специфіки навчальної дисципліни та завдань підготовки фахівця, курсова робота може бути дослідженням як суто теоретичних питань, так і мати експериментальну складову.

Курсова робота може бути частиною певної навчальної дисципліни, на яку відводиться один кредит, або може виконуватися як окремий вид самостійної навчальної діяльності після вивчення певної навчальної дисципліни або групи дисциплін, на який відводиться не менш як 3 кредити.

Мета курсової роботи полягає у вивченні проблеми, сутність якої відображена в назві дослідження.

Основними завданнями курсової роботи є:

- систематизація і поглиблення набутих знань;
- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;

- засвоєння реферативних форм наукової діяльності;
- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань;
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь самостійно проводити наукове дослідження,
- аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;
- ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження;
- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

Текст курсової роботи викладається державною мовою або мовою, що вивчається, відповідно до спеціальності, індивідуально кожним студентом і повинен містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

У курсовій роботі необхідно стисло, логічно, точно, послідовно і аргументовано викладати зміст і отримані результати досліджень, обов'язково посилатися на праці авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. За достовірність відомостей, фактичного матеріалу, висновків безпосередню відповідальність несе студент-автор курсової роботи.

Після захисту курсової роботи передаються на кафедру, де зберігаються 3 роки. Студенти мають право отримати курсові роботи для ознайомлення з дозволу завідувача кафедри.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт повинна відповідати робочій програмі дисципліни з якої виконується робота, бути пов'язаною з актуальними напрямками певної галузі науки, з вирішенням практичних професійних завдань.

Вона визначається на початку навчального року та затверджується на засіданні кафедри. Оновлення тематики курсових робіт відбувається за рішенням кафедри. Перелік тем курсових робіт з філології за кафедрою теорії та практики романо-германських мов подано в Додатку А. Перелік тем може переглядатися і змінюватися з урахуванням тенденцій розвитку філологічної науки.

Студентам надається можливість подавати власні пропозиції щодо тематики курсових робіт на розгляд відповідної кафедри. Після того, як розгляд пропозицій студентів і затвердження тем відбулися, студенти можуть вибирати теми лише зі списку, запропонованого кафедрою.

Науковим керівником курсової роботи призначають провідного фахівця у певній галузі знань, який у межах виділених навчальних годин систематично консулює студента, перевіряє роботу, допомагає у підготовці до захисту.

Закріплення тем курсових робіт за студентами, визначення наукових керівників та термінів захисту затверджується протоколом засідання кафедри до кінця четвертого тижня семестру. Захист курсових робіт має відбутися до початку підсумкової атестації.

У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою студента та після погодження з науковим керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи.

За умов відсутності студента під час захисту з поважних причин завідувач кафедри може перенести дату захисту курсової роботи.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Організаційно процес виконання курсової роботи складається з таких етапів:

- *підготовчого*, який починається з вибору студентом теми, ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного

огляду та аналізу схожих розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо;

- **основного**, який реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі збирання фактичного матеріалу, його обробки, аналізу, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків;

- **підсумково-оформлювального**, який завершується поданням оформленої роботи до захисту

Головні етапи роботи над курсовою роботою:

I – вибір теми.

II – згідно з обраною темою, відбір відповідних літературних джерел та їхнє опрацювання.

III – уточнення проблеми (теми) і складання змісту курсової роботи. Визначення об'єкта, предмета, актуальності, новизни, мети, розробка завдань дослідження.

IV – визначення методології дослідження.

V – написання тексту теоретичної частини роботи згідно з вимогами до її оформлення

VI – систематизація накопиченого матеріалу, обробка фактологічного матеріалу.

VII – формування тексту практичної частини курсової роботи

VIII – оформлення результатів дослідження.

IX – захист курсової роботи.

Тема – це наукове завдання, яке охоплює певну галузь наукового дослідження.

Основні критерії вибору теми курсової роботи:

- актуальність,
- новизна
- перспективність.

Актуальність теми – необхідність, невідкладність її розробки для потреб розвитку науки. Обґрунтування актуальності теми передбачає пояснення цінності роботи для сучасного розвитку лінгвістики, її відповідності пріоритетним напрямкам наукового пошуку, а також недостатньої вивченості або неоднозначності тлумачення.

Наукова новизна дослідження має бути пов'язана з її евристичністю, тобто можливістю отримання на її основі нових результатів і наукових даних. Поняття новизни дослідження має різні аспекти: подолання труднощів, яких не змогли здолати попередники; уточнення тих чи інших положень з огляду на новітні доробки науки; розробка нових методик аналізу. Обґрунтовуючи новизну роботи, необхідно якнайповніше враховувати праці попередників.

Перспективність теми передбачає можливість подальшої її розробки. Перспективність теми дозволяє студенту, який виконав курсову роботу за певною темою, продовжити дослідження цієї теми у магістерській роботі. Вимога достовірності передбачає, що її положення повинні спиратися на адекватний за об'ємом фактичний матеріал, а також відповідність об'єкта методу й методикам аналізу.

ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ РОБОТИ.

ВІДБІР ТА ОПРАЦЮВАННЯ ЛІТЕРАТУРИ.

Для визначення стану вивченості та розробки наукової проблеми слід переглянути всі джерела, зміст яких пов'язаний з даною темою наукових досліджень. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, недруковані видання (дисертації, автореферати, монографії, збірники наукових робіт, періодичні фахові видання України, зарубіжні наукові видання, електронні та Інтернет-видання), офіційні матеріали.

У процесі підготовки до написання курсової роботи підбираються й вивчаються літературні джерела, складається бібліографія. Важливо підібрати джерела сучасної зарубіжної літератури. Методика вивчення літератури, як основа наукового дослідження в курсовій роботі, залежить від характеру й індивідуальних особливостей студента, загальноосвітнього рівня й спеціальної підготовки, ерудиції та особливостей пам'яті, звичок і працездатності. Разом з цим є доцільним дотримання загальних правил опрацювання літератури. Спочатку потрібно ознайомитись з основною літературою (підручниками, теоретичними статтями), а потім – прикладною (статтями про конкретні дослідження). Вивчення складних джерел (монографій) слід починати лише після опрацювання простіших (підручників). Відібрана література підлягає уважній обробці.

Попереднє ознайомлення включає побіжний огляд змісту, читання передмови, анотації. Розділи, що мають особливе значення для курсової роботи, старанно обробляють, звертаючи особливу увагу на ідеї й пропозиції щодо вирішення проблемних питань обраної теми, дискусійні питання, наявність різних точок зору й протиріч.

У процесі опрацювання джерел слід відбирати лише наукові факти. Науковий факт – це елемент, який лежить в основі наукового пізнання, відображає об'єктивні властивості процесів та явищ: новизну, точність та об'єктивність і достовірність. Слід відбирати найавторитетніші джерела, що містять останні дані, точно вказувати, звідки взято матеріал. Особливою формою фактичного матеріалу є цитати – це дослівний уривок твору, чийсь вислів, що органічно вписуються в текст наукової роботи як підтвердження чи заперечення певної думки. Виходячи зі змісту цитат, автор здійснює аналіз і синтез, будує систему обґрунтованих доказів. Цитати використовуються і для підтвердження окремих суджень, які висловлює дослідник.

Щоб уникнути примітивності і помилок в аналізі літератури слід уважно систематизувати погляди вчених в такому порядку:

- сутність даного явища, процесу (позиція декількох авторів збігається в певному аспекті);
- що становить зміст даного процесу чи явища (його компоненти, ланцюги, стадії, етапи розвитку);
- погляди вчених з приводу шляхів вирішення даної проблеми на практиці (хто і що пропонує);
- які труднощі, виявлені в попередніх дослідженнях, трапляються в практиці;
- які чинники, умови ефективного розвитку процесу чи явища в даній галузі виділені вченими.

Огляд джерел дає змогу визначити новий напрям наукового дослідження, його значення для розвитку науки і практики, актуальність теми.

Вивчення літератури здійснюється не для запозичення матеріалу, а для обдумування знайденої інформації і вироблення власної концепції, що може стати самостійною публікацією автора. При опрацюванні літератури на окремих аркушах або картках роблять конспективні записи, виписки з тексту, цитати, цифровий матеріал. При цьому слід обов'язково робити повні бібліографічні записи джерел: автора, назва книги (статті), видавництва (назви журналу), року видання, обсягу книги (номеру журналу), номеру сторінки з тим, щоб використати ці записи для підготовки списку використаної літератури й зробити необхідні посилання на джерела в тексті курсової роботи.

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія – це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища. Розрізняють три види методології:

1. *Філософську або фундаментальну* – систему діалектичних методів, які є найзагальнішими і діють на всьому полі наукового пізнання, конкретизуючись і через загальнонаукову, і через часткову методологію.

2. *Загально-наукову*, яка використовується в переважній більшості наук і базується на загальнонаукових принципах дослідження: історичному, логічному, системному, моделювання тощо. Сучасні дослідники в наукових розробках віддають перевагу системно-діяльнісному підходу, тобто дослідженню комплексної взаємодії суттєвих компонентів. Це забезпечує цілісність, комплексність, структурність, взаємозв'язок з зовнішнім середовищем, цілеспрямованість і самоорганізацію дослідження, створює умови комплексного вивчення будь-якої сфери людської діяльності.

3. *Частково-наукову* – сукупність специфічних методів кожної конкретної науки, які є базою для вирішення дослідницької проблеми.

Метод в найбільш загальному випадку означає засіб досягнення мети, спосіб дослідження явища, який визначає планомірний підхід до їх наукового пізнання та встановлення істини. Науковий метод – це спосіб пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку та розвитку, спосіб досягнення поставленої мети і завдань дослідження і відповідає на запитання: «Як пізнавати?».

Загально-наукові методи:

Спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент.

Абстрагування, моделювання, аналіз і синтез, індукція, дедукція.

Ідеалізація, формалізація, аксіоматичні, історичні і логічні методи.

Методи лінгвістичних досліджень:

- метод опозицій,
- компонентний аналіз,
- дистрибутивний метод,
- метод аналізу безпосередніх складників,
- валентний аналіз,

- контент аналіз,
- дискурс-аналіз,
- метод лінгвістичного спостереження,
- інтерпретаційно-текстовий аналіз,
- контекстуальний аналіз,
- компаративний метод,
- метод фразеологічної ідентифікації,
- метод концептуального аналізу,
- лексикографічний метод,
- метод лінгвостилістичного аналізу,
- метод словникових дефініцій,
- метод структурно-семантичного аналізу,
- метод прагмасемантичного аналізу,
- системно-функціональний аналіз,
- жанровий аналіз та ін.

Приклад

Методи дослідження зумовлені метою та завданнями роботи. За допомогою описового методу схарактеризовано роль і місце фемінітивів у системі агентивної лексики, розглянуто їх на різних стилістичних рівнях мовлення. Для аналізу емпіричних даних застосовувалися елементи кількісних методів. Зіставний метод слугував для порівняння лінгвістичних і соціолінгвістичних явищ української та французької мов.

ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсове дослідження оформлюється у вигляді наукової роботи. Зміст курсової роботи з філології повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, результати одержані із використанням новітніх методів теоретичного й експериментального дослідження. Робота повинна розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни та відображати практичне значення одержаних результатів.

Рекомендуються такий обсяги курсової роботи: 30-35 сторінок (без урахування додатків);

Курсова робота повинна містити основні структурні елементи, розміщені в такій послідовності:

- 1) титульний аркуш
- 2) зміст;
- 3) перелік умовних позначень
- 4) вступ;
- 5) основна частина:
 - теоретичний розділ
 - практичний розділ;
- 6) висновки;
- 7) перелік посилань;
- 8) додатки (у разі необхідності).

1) Титульний аркуш роботи (додаток Б).

2) Зміст. Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. (додаток В)

3) Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів (за потреби). Такий перелік наводиться, якщо в роботі вжита специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їх детальну розшифровку. Якщо спеціальні терміни, символи, повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

4) Вступ. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. У вступі розкривається сутність наукової проблеми та її значущість, стан розробки й обґрунтування необхідності проведення дослідження та подається загальна характеристика роботи у нижче наведеній послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки та професійної діяльності. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним.

Приклад:

Ця науково-дослідницька робота присвячена вивченню словотвірного та функціонального потенціалу фемінітивів в українській і французькій мовах. Фемінітиви – іменники семантико-граматичного жіночого роду, назви, що позначають осіб жіночої статі переважно за родом занять і соціальним становищем, а також за місцем проживання, етнічною належністю тощо. Актуальність роботи визначена бурхливою тенденцією використовувати ці групи слів у різних стилях обох мов, зафіксованою наприкінці ХХ – у першій третині ХХІ століть. Упродовж останнього десятиліття відбувся небачений спалах уживання фемінітивів, що поступово виходять за межі розмовного стилю мовлення й стають надбанням стилів публіцистичного й офіційно-ділового, вибудовуючи, отже, певну закономірну стратифікацію. Її складність змушує по-особливому поставитися до розв'язання низки супровідних проблем, як-от визначення продуктивних словотвірних типів, попередження небажаних конотацій, наявність яких відкидає можливість користуватися цими назвами в мові преси та документації, урахування фактору милозвучності тощо.

Мета і завдання дослідження. Формулюється мета роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета дослідження – це те, що в найзагальнішому вигляді потрібно досягти в кінцевому результаті дослідження. Формулювання мети зазвичай починається словами: «встановити...», «обґрунтувати...», «виявити...», «розкрити особливості...», «визначити...».

Приклад:

***Мета роботи** – дослідити динаміку та принципи творення фемінітивів в українських і французьких джерелах різних стилів, а також актуальне ставлення до них жителів України та Франції.*

***Завдання** – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети. Завдання дослідження можуть передбачати вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вирішення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо); всебічне вивчення практики вирішення певної проблеми, виявлення її типового стану, вад і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду (таке вивчення дозволяє уточнити, перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження); обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення певної проблеми. Кожне завдання дослідження повинно віддзеркалювати відповідні пункти теоретичної та практичної частин у змісті курсової роботи.*

Приклад:

Для досягнення поставленої мети розв'язано такі завдання:

- 1. описати словотвірні типи іменників із модифікаційним значенням жіночої статі, притаманні французькій і українській мовам;*
- 2. визначити продуктивність тих чи тих засобів творення фемінітивів обох мов;*
- 3. дослідити поширеність різних словотвірних типів у мові преси та в текстах офіційно-ділового стилю мовлення;*
- 4. пояснити можливі причини за певних умов обмеженого використання цих найменувань;*

5. оцінити ставлення носіїв мови з України та Франції до вживання фемінітивів.

Об'єкт дослідження. Об'єкт дослідження – те, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Приклад:

Об'єкт дослідження – фемінітиви як морфологічні одиниці в контексті їхньої структури та функціональності.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта. Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і завжди співпадає з темою.

Приклад:

Предмет дослідження – словотвірні типи фемінітивів, їхня стилістична диференціація й особливості сприйняття їх мовцями.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Подається коротка інформація про нові наукові положення, запропоновані автором особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше визначено, удосконалено, дістало подальший розвиток, створено нову концепцію, що узагальнює... і розвиває..., розроблено нову систему..., з використанням відомого принципу...).

Приклад:

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше в роботі визначено поняття виховного мовленнєвого впливу; виділено три типи

виховного мовленнєвого впливу: раціонально-інформативний, морально-волітивний, морально-емоційний; уперше здійснено комплексне дослідження зазначених типів виховного мовленнєвого впливу; встановлено структурно-семантичні та комунікативно-прагматичні особливості реалізації виховного мовленнєвого впливу в партнерських та доміантних ситуаціях спілкування в парентальному дискурсі.

б) Основна частина.

Складається з двох розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань курсової роботи. У розділах основної частини подають: аналітичний огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, викладення загальної методології та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення їх результатів.

У змісті *першого розділу* висвітлюються теоретичні основи з теми кваліфікаційної роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильні трактування понять теми, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути загальноновживаними чи подаватися з посиланням на їх автора. Теоретичний розділ повинен мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел інформації.

Другий розділ – практична частина роботи, що укладається відповідно до теми та завдань курсової роботи. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладення результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожний розділ починають з нової сторінки.

7) **Висновки** повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого

дослідження певної теми. Висновки подаються як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення. Цитування у висновках не допускається.

8) **Список використаних джерел.** При його укладанні допускається використання упорядкування матеріалу за алфавітом.

9) **Додатки.** За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал (при його великій кількості та неможливості подати у тексті), необхідний для повноти сприйняття роботи: інструкції та методики, опис алгоритмів дій (конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо). На кожний додаток повинно бути посилання в тексті основної частини роботи.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота друкується на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм). Основний текст роботи друкується з одного боку аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм. Робота подається до захисту в переплетеному вигляді.

Курсова робота виконується українською мовою або іноземною мовою, яка вивчається. Текст роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для

службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, нових іншомовних запозичень тощо.

Оформлення розділів (підрозділів)

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком структурних частин (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, таблиць, подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер розділу у тексті курсової роботи ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номеру повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул та додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, які містяться у тексті, повинні відповідати вимогам державних стандартів (за наявності).

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані. Ілюстрації позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою

ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад, «Рисунок 2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

Таблиці

Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад, друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і

підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки та підзаголовки стовбців зазначають в однині.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю стовбців можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або стовбці таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головну частину, а в другому – перший стовбець.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад, «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «див. табл. 1.3».

У **додатках** розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або внаслідок неможливості способу відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатку. Наприклад, третій рисунок Додатку А позначається як «Рисунок А.3» та ін.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в дослідженні, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Список використаних джерел та літератури укладають відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання». Документ розміщений на сайті наукової бібліотеки Університету. Зразок оформлення списку використаних джерел наведений у Додатку Г цих рекомендацій.

Посилання подаються у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20], де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки.

Приклад

У межах домінуючої антропоцентричної парадигми активно розробляються проблеми визначення типологічних ознак та специфіки організації дискурсів в інституційній сфері (Т.Р. Ананко [5], Н.О. Антонова [10], В.Д. Калініна [100], В.І. Карасик [105; 107; 109], Н.А. Коміна [142], Н.Г. Наумова [186], Ю.О. Носар [190], К.С. Ращупкіна [210], Т.В. Чрділелі [263], О.В. Яшенкова [281; 282]).

Інтегративний підхід, релевантний для сучасної наукової парадигми, пояснює зростання інтересу до вивчення феномену мовленнєвого впливу з боку низки дисциплін: психолінгвістики, теорії комунікації, риторики,

традиційної лінгвістики, психосемантики, психології мови [7; 9; 10; 14; 15; 16; 19; 21].

Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та посилаються на першоджерело. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати одного-двох абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи не повинна перевищувати 2–3. Не допустимо подавати цитати у висновках.

При цитуванні джерел слід дотримуватись **правил**:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручення думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело, ставиться порядковий номер за переліком літературних джерел з виділенням у квадратних дужках;

- при непрямому цитуванні (переказі думки), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, конкретним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- цитати мають органічно «вписуватись» в контекст курсової роботи.

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота подається на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу, але не пізніше 10 днів до захисту.

Захист курсових робіт здійснюється за встановленим графіком публічно. Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних завдань дослідження та їх вирішення, висновки дослідження, відповіді на запитання. Оцінка якості виконання і захисту студентами курсової роботи, що включена в структуру навчальної дисципліни входить до кількості балів, відведених на поточне оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка якості виконання і захисту студентами курсової роботи, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності відбувається у 100-бальній шкалі.

Об'єктами оцінювання є три складові: зміст, оформлення та захист курсової роботи.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження;
- наявність практичного висвітлення досліджуваної проблематики;
- логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- наочність та якість ілюстративного матеріалу;
- дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури);
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведеного дослідження;
- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням.

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи:

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;

- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, журналів спостережень та ін.);
- посилання на використану літературу і нормативні документи;

Критерії оцінювання захисту курсової роботи:

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження (логічність подання матеріалу; ефективність та доцільність використання ілюстративного матеріалу, його якість; культура мовлення доповідача);
- обговорення роботи: повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи (вільне володіння проблематикою дослідження, вміння вести наукову дискусію та відстоювати власну точку зору, чіткість та лаконічність відповідей на поставлені запитання та ін.);
- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Оцінка за курсову роботу, що виконується в межах певної навчальної дисципліни окремо не виставляється. Оцінка за курсову роботу, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та залікової книжки.

У випадку незадовільної оцінки курсової роботи комісією із захисту оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається студенту. Повторний захист курсової роботи здійснюється в додаткову сесію.

ХАРАКТЕРНІ ПОМИЛКИ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ:

1. Зміст роботи не відповідає змісту роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.
2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.
3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.
4. Автор не виявив самостійності, робота є компіляцією або плагіатом.
5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 2-10 років) з теми дослідження.
6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми.
7. У практичній частині роботи (Розділ 2) не проведено самостійного дослідження.
8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.
9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичений матеріал.
10. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.
11. Як ілюстративний матеріал використано приклади, таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.
12. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам роботи, виконана неохайно, з помилками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про кваліфікаційну роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 30 с.
2. Положення про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка /Уклад. Тарасова Т.Б., Міронець Л.П. – Суми: СумДПУ, 2016. – 13 с.
3. Науково-дослідна робота студентів-філологів. Методичні рекомендації / укладач: Дудченко М.М. – Суми :СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2011. – 52 с.
4. Методичні рекомендації до написання курсових робіт з іноземної філології / укладачі: В.В.Козлова, О.В.Багацька. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018. – 45 с.
5. Мартинюк А.П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: Навчально-методичний посібник / А.П.Мартинюк. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 40 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / Г. С. Цехмістрова – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовна тематика курсових робіт

з іноземної філології для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (французька))

1. Антропоніми у французькому арго: семантичні особливості та етимологія.
2. Топоніми у французькому арго: семантичні особливості та етимологія.
3. Експресивні можливості фразеологізмів та крилатих висловів у промовах політиків України та Франції
4. Білінгвальність у художніх творах етнічних авторів Франції, Бельгії, Канади.
5. Оноματοпея у французькій рекламі.
6. Експресивна номінація в сучасному французькому топоніміконі.
7. Фемінітиви у сучасній французькій мові.
8. Чорний гумор у сучасній французькій літературі.
9. Перифрази у французькій публіцистиці.
10. Фемінізація та маскулінізація назв професій у французькій мові.
11. Топоніми у французьких пареміях.
12. Концептуальний простір сучасної франкомовної пісенної лірики. Лексико-семантичний та стилістичний аспекти.
13. Лінгвокультурологічні особливості франкомовного спілкування в соціальних мережах
14. Лінгвостилістичні особливості вираження комічного у творах Ремона Кено
15. Стилiстичний потенціал епітетів у моделюванні жіночих образів на матеріалі творів Анни Гавальди
16. Лінгвостилістичні особливості гри слів у творчості Ремона Кено
17. Афектоніми (noms d'affection) французької мови: сучасний етап
18. Символізм у франкомовних казках
19. Мовна особистість сучасного політика (на матеріалі франкомовних передвиборчих промов).
20. Слова-контамінації у сучасній франкомовній пресі

21. Лінгвокультурологічні особливості франкомовного спілкування в соціальних мережах
22. Аббревіатури у неформальному франкомовному спілкуванні в соціальних мережах
23. Особливості побудови франкомовних рекламних текстів на основі гендерних стереотипів
24. *Imparfait du subjonctif* як характерна риса мовлення крайніх правих Франції
25. Оптативний модус французької мови
26. Каламбур у сучасній франкомовній пресі
27. Поетонімосфера художнього тексту (твір на вибір).
28. Міфологія в ідіоматиці сучасної французької мови: лінгвокогнітивний аналіз.
29. Евфемістичні конструкції в політичному дискурсі.
30. Редуплікація як засіб творення слів у дитячому мовленні

Додаток Б

Зразок оформлення титульного аркуша курсової роботи

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра теорії та практики романо-германських мов

**КУРСОВА РОБОТА
З ФІЛОЛОГІЇ
на тему**

Студента(ки) __ курсу __ групи

Спеціальність _____

(Прізвище, ім'я, по батькові студента)

Керівник _____

Оцінка за національною шкалою

____ Оцінка ESTC _____

Члени комісії _____

Додаток В

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕМІНІТИВІВ В УКРАЇНСЬКІЙ І ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ	6
1.1. Фемінітиви в текстах публіцистичного стилю української та французької мов.....	7
1.2. Фемінітиви в розмовному стилі мовлення й у текстах неформальних дописів мережі Інтернет.....	12
1.3.	
РОЗДІЛ 2.	
2.1.	
2.2.	
2.3.	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	
ДОДАТКИ.....	

Додаток Г

Зразки оформлення бібліографії у «Списку використаних джерел»

1. Абузарова М. Явище синонімії в українській ономастичній термінології / М. Abuzarowa // *Zeszyty Cyrylo-Methodiańskie*. — 2016. — № 5. — С. 35—44.
2. Белей Л. О. Літературно-художні імена-символи / Л. О. Белей // *Культура слова*. — 1996. — Вип. 46—47. — С. 63—67.
3. Бербер Н. М. Щодо питання про терміносистему поетонімології / Н. М. Бербер // *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри : матеріали III Міжнар. наук. конф., присвяч. 70-й річниці героїчної оборони Одеси (м. Одеса, 15–16 квітня 2011 р.)*. — Одеса : ВМВ, 2011. — С. 180—183
4. Довбня І. П. Еволюція бінарної структури простору у французькій, англійській та українській мовах : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 "Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство" / І. П. Довбня. — К., 2011. — 19 с.
5. Atkinson W. Samuel Beckett and Censorship in the Saorstat [Electronic Resource] / W. Atkinson // *The South Carolina Review*. — 2014. — Access Mode : http://www.clemson.edu/cedp/press/scr/articles/scr_33-2_atkinson.pdf.
6. Augier D. L'Or et l'émeraude : sur la signification alchimique de quelques personnages de Notre-Dame de Paris / D. Augier // *Romanic Review*. — 1998. — Vol. 2, Issue 89. — P. 199—206.
7. Gelder G. J. *Classical Arabic Literature: a Library of Arabic Literature Anthology* / [Selected and transl. by Geert Jan van Gelder]. — New York ; London : New York University Press, 2012. — 496 p.